

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri ja regionaalministri põllumajanduskeskkonnatoetuste määruste muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 21 lõike 2, § 24 lõike 1 ja § 38 lõike 3 alusel.

Määrusega muudetakse järgmisi maaeluministri ja regionaalministri määrusi:

- 1) regionaalministri 10. juuli 2023. a määrust nr 41 „Perioodi 2023–2027 kohalikku sorti taime kasvatamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 41*);
- 2) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 82 „Perioodi 2023–2027 ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 82*);
- 3) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 79*);
- 4) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 103 „Perioodi 2023–2027 väärtusliku püsirohuma säilitamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 103*).

Määrust nr 41 täiendatakse sättega, mille kohaselt arvestatakse toetusõigusliku põllu pindala hulka põllu otstes asuv põllutöömashinate ümberpööramiseks kasutatav teenindusala. Samuti viiakse sisse muudatus, millega laiendatakse ekspertide loetelu, kes saavad anda asjakohase arvamuse selle kohta, et kasvatatav sort on määruse nr 41 lisas nimetatud puuvilja- või marjakultuuri kohalik sort. Määrust nr 82 täiendatakse toetusõigusliku looma pidamise perioodiga, mis on aluseks toetuse andmise arvestamisel. Määruses nr 79 muudetakse pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevust ja täpsustatakse, millised niitmise põhitegevuse nõuded kehtivad selle lisategevuse valimisel. Määrusest nr 103 jäetakse välja tulemuspõhine lisategevus.

Põllumajanduskeskkonnatoetuste abil panustatakse tegevuspõhise riigieelarve programmi „Põllumajandus, toit ja maaelu programm 2023–2026“ tegevuse 7.1.1 „Põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine“ tegevussuunda „Täiendav keskkonnahoid“, mille eesmärk on tagada keskkonnasõbralike tavade laiem kasutus põllumajanduses. Samuti panustatakse toetuste abil „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ põllumajanduskeskkonna tegevussuuna järgmistesse eesmärkidesse: väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise negatiivne mõju keskkonnale on vähene, säilinud on põllumajandusmaa elurikkus ja maastiku mitmekesisus ning tagatud on ökosüsteemi teenuste toimimine.

Määruses tehtavad muudatused tulenevad osaliselt „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) muutmisest.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna peaspetsialist Kadri Kask (625 6141, kadri.kask@agri.ee) ning nõunikud Mae Alviste (625 6121, mae.alviste@agri.ee) ja Reelika Päädam (625 6267, reelika.paadam@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Eelnõu keeleteoimetaja on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 41 paragrahvi 5 lõikega ⁷¹, mille kohaselt arvestatakse toetusõigusliku põllu pindala hulka põllu otstes asuv põllutöömasinate ümberpööramiseks kasutatav teenindusala. Põllumajandustootjatel on vajalik põllumajanduskultuuride kasvatamiseks läbi viia erinevaid hooldustöid, näiteks kultuure vaheltharida, reavaheid niita, saaki koristada jms. Selliseid töid tehakse üldjuhul põllutöömasinatega, mis vajavad põllu otstes ümberpööramisalasid. Seetõttu on asjakohane arvestada põllu otstes asuvad teenindusalad toetusõigusliku põllumajandusmaa põllu pindala hulka. Sama lähenemine on ka keskkonnasõbraliku majandamise toetuses. Silmas tuleb pidada, et taotleja peab põllu- ja köögiviljakultuuri kasvatamisel täitma sordiomaniku kehtestatud külvisenormi maal, mille kohta ta toetust taotleb, sh võetakse arvesse ka teenindusalad.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 41 paragrahvi 12 lõike 1 punkti 2. Muudatusega laiendatakse ekspertide loetelu, kes saavad anda asjakohase arvamuse selle kohta, et kasvatatav sort on määruse nr 41 lisas nimetatud puuvilja- või marjakultuuri kohalik sort. Lisaks erialaliidu ekspertidele saavad muudatuse tulemusel sordiehtsust tõendava arvamuse anda ka teadus- ja arendusasutuse või kutseõppeasutuse eksperdid.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse määruses nr 82 hobuste, veiste ja lammaste pidamisperiood, mille jooksul peetud loomade arv on aluseks toetuse andmise arvestamisel. Kuna toetuse taotlejal on vajalik loomi mõnel põhjusel liigutada kalendriaasta sees ühelt omanikult teisele (nt tõujäär liigub teise karja), siis on ohustatud tõu säilimise toetamiseks oluline seda võimaldada. Muudatuse kohaselt algab looma pidamisperiood 1. jaanuaril ja lõpeb 31. oktoobril. Pärast pidamisperioodi lõppu peab taotleja kohustuseaasta lõpuni pidama vähemalt ühte toetusõiguslikku looma vastavalt § 4 lõikele 2.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevust ja täpsustatakse, millised niitmise põhitegevuse nõuded kehtivad selle lisategevuse valimisel. Ka käsitsi ja hobuniidukiga niitmisel tuleb lisaks niite kokku kogumise ja alalt ära viimise kuupäevade järgimisele pärandniitu niita selliselt, et kooslust ei kahjustataks valede niitmisvõtetega. Lisategevuse valimisel ei ole lubatud pärandniidu hekseldamine ja 5–30 protsenti pärandniidust peab jätma niitmata.

Eelnõu § 4 punktidega 1, 2 ja 4 tehakse muudatused seoses määrusest nr 103 tulemuspõhise lisategevuse välja jätmisega. Tulemuspõhine lisategevus oli planeeritud Life IP projekti Loodusrikas Eesti tegevusena. Kuna strateegiakava sekkumise KK5 kogueelarvet muudetakse, siis jäetakse lisategevus ära. Lisategevus oli mõeldud tulemuspõhise toetuse piloottegevusena. Sama tegevust pilooditakse ka pärandniidu hooldamise toetuses (väärtuste hindamise lisategevus). Vajaliku info edaspidiseks tulemuspõhiste toetuste ülesehitamiseks on võimalik saada ka pärandniidu hooldamise toetuse väärtuste hindamise lisategevusest saadud andmete põhjal ja dubleeriv tegevus mõlemas sekkumises ei ole vajalik.

Eelnõu § 4 punktiga 3 asendatakse määruse nr 103 § 11 lõikes 1 sõna „kohustuseaastast“ tekstiosaga „kohustuseperioodi kalendriaastast (edaspidi *kohustuseaasta*)“, kuna nimetatud terminit oli varem esmakordselt kasutatud määruse nr 103 § 2 lõikes 3, mis eelnõu § 4 punktiga 2 kehtetuks tunnistatakse.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist

(EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186); Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261); komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94); komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22); komisjoni rakendusmäärusest (EL) 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34).

4. Määruse mõjud

Eelnõu mõjusid on hinnatud Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 46 lõike 1 alusel. Eelnõu rakendamine ei too kaasa olulist mõju majandusele, julgeolekule, regionaalarengule ega riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele. Eelnõuga tehtavad täpsustused aitavad kaasa toetusega seotud eesmärkide täitmisele.

Määruse nr 41 muudatustega põllumajandustootjate halduskoormus toetuste taotlemisel väheneb ja taotlemine muutub lihtsamaks.

Määruse nr 82 muudatus soodustab ohustatud tõugu loomade pidamist, kuna loomapidajal on suurem võimalus loomi karjade vahel liigutada.

Määruses nr 79 tehtav muudatus on positiivse mõjuga elurikkusele.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulu ega -tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile. Eelnõu esitatakse informatsiooniks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile, Keskkonnaametile, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule ning Maaelu Teadmuskeskuse sordiaretuse osakonnale.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler